

Losonczy Attila

A dicsőség foszlányai

Az első világhódító félrecsuklott fejjel, szétvetett tagokkal, inkább fekvő, mint ülő helyzetben terpeszkedett a trónszéken. Híreket várt az újabb háború fejleményeiről.

Az aggastyánt napok óta gyötörte a szünni nem akaró fejfájás, amely álmatlan éjszakák sorát okozta. Már szinte a levegővétel is fáj neki. Mi mást várhat, elvégre több mint nyolcvan tavaszt látott. Egykor dús, kékesfekete szakálla hófehér pamaccsá gubancolódott, és a koronájával kénytelen takarni a feje búbján terjedő holdvilágot. Mi végre adtak neki az istenek ily hosszú létet, ha sajtó teste nap mint nap szembesíti önnön hervadásával?

Pedig valaha ő, Sarrukín, Agade királya parancsolt az ikerfolyók menti városállamoknak, a Felső-tengertől az Alsó-tengerig, egységes birodalomba olvasztva az akkádok, sumérok és amoriták népét. Véget vetett a torzsalkodásnak a városállamok között, egyedül az ő törvényei érvényesültek Folyamköz minden szegletében.

Talán ezért orroltak meg rá az istenek? Túl mohónak találták a törekvéseit? Azért kell a lelkének évtizedek óta e test-börtönben sínylődnie, hogy láthassa birodalmának romlását, amely már mindössze Agade falai mögé szűkült?

Vissza a kezdetekhez? Ó, minő közhely, de sajnós igaz! Sarrukín egészsége megrendülésével tekintélye is hanyatlott, a birodalom lakói többé nem félték, nem tisztelték őt. A szóbeszéd a király állapotáról eleinte kóbor szikrákként lobbantották fel az elégedetlenség tüzét. Végül a lázadók orcátlanságukban arra vete-medtek, hogy elkergették Urból Sarrukín lányát, Enhéduánnát, Nanna holdisten főpapnőjét, majd idegen hatalmakkal szövetekeztek a „vén zsarnok” megdöntésére. Napok vagy órák kérdése, és megkezdik Agade ostromát. Ő maga már nem állhat ki a harcmezőre, a fiain múlik a háború kimenetele. Ez volna hát az istenek végső próbája, mielőtt megszabadítják földi kínjaitól?

Az öregember szenvedését tetézte asszonya közelségének hiánya. A hűséges Taslultum, aki öt gyermekkel örvendeztette meg őt, és támaszként mögötte állt a legzivatárosabb időkben, már csak kőbe vésett emlékként volt jelen. Az uralkodó csupán e képmáshoz szólhatott üres óráiban.

Ó, merre vagytok, dicsőséges napok? Miért érződtek oly távolinak, mintha másvalaki életének részei lennétek?

Pedig élénken él még emlékezetében, midőn egy dombon állt Nippur közelében, a katonái lándzsaerdejétől körülvéve. A vezér kézjelére kürtök búgtak, harci dobok morajlottak fel, és rövidesen Agade királyának serege halálos, véres táncban keveredett össze a „fekete fejűek” hadtestével. E tánchoz azonban egy új, gyilkos fegyver húrjának pendülése diktálta az ütemet. Ez a fegyver az új volt, amelyet Agade népe használt először háborúban.

A surrogó, szűnni nem akaró nyílzáportól a sumérok arcvonala megingott, a katonákon úrrá lett a vakrémület, rövidesen falevélként szerteszórt sisakok, pajzsok, törött dárdák jelezték a menekülők útját. Az agadei sereg véres ékként hatolt be Nippurba.

Két holdhónappal később az első világhódító térdig állt az Alsó-tenger habjaiban, és megmosta bronzbárdját a vízben, eképpen adva hálát az isteneknek. A háta mögött a harcosainak gyűrűjében a meghódított Eninmar papjai álltak. A „fekete fejűek” legdélebbi kikötővárosa hetekig próbált ellenállni, ám Agade királyának hadserege tüskés kígyóként fogta körbe Eninmart, lerombolva annak védműveit, az elgyötört lakosságnak pedig nem hagyva más kiutat, mint a fegyverletételt.

– Ki vagy te, nagyuram? – kérdezte Eninmar főpapja, miután a győztes vezér befejezte a szertartást a vízben.

A kékesfekete szakállú férfi fürkészőn méregette a papot, majd hosszas monológba kezdett:

– Sarrukín vagyok, az erős király, Agade királya. Enĭtum az anyám; apámat nem ismertem. Városom Azupĭranu, amely a Purattu partján fekszik. Anyám, Enĭtum, titokban szület engem, és sásból való kosárba helyezett. Szurokkal zárta le a kosaram fedelét, majd a folyóba vetett, amely nem lepett el. Elsodort en-

gem a folyó, és Akkihoz, a vízmerítőhöz vitt. Akki, a vízmerítő, kiemelt, mikor vedrét alámerítette, a fiává fogadott, felnevelt, és kertészévé tett engem. Kertész-voltom alatt Istár belém szeretett.

A főpap előtt nem volt ismeretlen Sarrukín neve, amely „választottat” jelent. Igen, csakis a hatalmas Istár akaratából válhatott az egyszerű datolyakertész Ur-Zababa, Kis királya pohárnokává, s onnan Agade városának, Kis vazallusának helytartójává.

Ur-Zababa váratlan halálát követően Lugalzaggeszi, Umma és Uruk királya, az egyesített sumer városok ura, Lagas meghódítása után betört Kisbe, felprédálva annak javait.

Sarrukín nem késlekedett a válasszal. Felkerekedett népével, akik magukat akkádoknak nevezték, s Nippur mellett, egyetlen csatában legyőzte Lugalzaggeszit, majd nyakbilincsben hurcolta a trónfosztottat Enlil isten szentélye elé.

– Mi a további szándékod, nagyuram? – kérdezte a főpap.

– Innentől már csak északra vezet az út. Mindazon népek, akik elismerik hatalmamot, részesülnek a védelmemben. Ám vérrel és könnyel fizetnek mindazok, akik szembeszegülnek velem, Agade és Kis királyával, a világ királyával, a négy világtáj urával, akit Istár istennő korlátlan hatalommal ruházott fel. Meggyőződhetsz róla a saját szemeddel, főpap, hogy naponta ötezer harcosnak adok kenyeret, nyilaink pedig azelőtt kioltják az ellenség életét, hogy egy kődobásnyira is a közelünkbe férkőzne.

A következő évben Sarrukín beváltotta ígéretét. Bronzcsákányokkal megmászta Zagarthia bérceit, és meghódította Elámot.

Az öregember körbenézett a trónteremben. Hiszen itt kell lennie... annak a buzogánynak, amelyet kezében tartott abban az évben, amikor lerombolta Márit... és a mívés sisak is itt kallódik valahol, amelyet akkor viselt, amikor bevonult Szimurumba... *de melyik történt előbb?*

Ah, csalfa emlékezet! Már megint gyötri a fejförcs... és a fülzúgás... nem, ez másfajta zaj! Fegyvercsörgés és kiáltások... hát eljöttek érte... végre...!

Ám a végzet, szeszélye folytán, még váratott magára. A trónterembe Sarrukín fia és örököse, Rimus törtetett be, kíséretével. Rimus kezében levágott emberfőt szorongatott.

– Ímhol, atyám, a hitszegő, ki fegyverrel ellenedre tört! – mennydörögte a herceg. – Túlerővel zúdult ránk, egybegyűjtve Uruk, Umma és Lagas népeit! Ám mi csapdát állítottunk nekik, ahogy tanácsoltad, karókkal tűzdelt, gyékénnyel lefedett sáncokkal! Megtörtük támadásukat, a gyújtónyilaink pedig megfutamtották őket!

– Dicsőség Istárnak! – sóhajtotta Sarrukín lehunytt szemmel. Percekig ült így, arcán sejtelmes mosollyal; a körülötte állók nem mertek megszólalni.

Az agg király váratlanul felegyenesedett, és oly méltósággal lépdelt le trónjának emelvényéről, mint hajdan ereje teljében. A fiához érve így szólt:

– Ideje megpihennem. Örömmel térek meg őseimhez és az istenek hajlékába, hiszen Agadénak immár új védelmezője van!

Sarrukín lekapta koronáját, és Rimus fejére helyezte, majd választ nem várva sarkon fordult, elhagyva a termet. Az örök szétnyíltak előtte. Az öregember mozgása, amint a palota labirintusában lakosztálya felé igyekezett, fokozatosan darabossá vált, kénytelen volt sűrűbben megpihenni. A szolgák – látva az aggastyán tekintetét – nem mertek uruk segítségére sietni. Sarrukín izzadó homlokkal vánszorgott tovább, miközben már ő maga sem volt biztos benne, e hosszú út nem fog-e idő előtt véget érni.